

VAI TRÒ CỦA HỘI ĐỒNG QUÂN NHÂN TRONG THỰC HIỆN DÂN CHỦ TRỰC TIẾP Ở NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

LƯU DUY TOÀN (*)
NGUYỄN XUÂN ĐẠI (**)

Tóm tắt: Vai trò của Hội đồng quân nhân trong thực hiện dân chủ trực tiếp ở nhà trường quân đội được thể hiện qua các hoạt động tuyên truyền, giáo dục quân nhân; tham mưu các kế hoạch, phương án thực hiện dân chủ; phối hợp với các tổ chức, lực lượng nhằm thực hiện tốt các nội dung và hình thức thực hiện dân chủ trực tiếp, góp phần thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ được giao.

Từ khóa: Dân chủ trực tiếp; Dân chủ xã hội chủ nghĩa; Hội đồng quân nhân; nhà trường quân đội.

Abstract: The role of the Military Council in directly implementing the democracy at military schools is demonstrated through the activities of educating and training serviceman, giving advice on the plans and schemes for implementing the democracy, coordinating with other organizations and forces to properly carry out the agenda and forms of direct implementation of democracy, and contributing to the successful completion of assigned duties.

Keywords: Direct democracy; Socialist democracy; Military Council; military schools.

Ngày nhận bài: 10/7/2023

Ngày biên tập: 26/7/2023

Ngày duyệt đăng: 18/9/2023

Hiện nay, Quân đội nhân dân Việt Nam có 22 học viện và nhà trường được Nhà nước và Bộ Quốc phòng giao nhiệm vụ đào tạo để cấp văn bằng, chứng chỉ quốc gia về các ngành được đào tạo. Các nhà trường quân đội đặt dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, sự chỉ đạo về chuyên môn của Bộ Giáo dục và Đào tạo; đảng ủy, ban giám đốc (ban giám hiệu), sự chỉ đạo của Cục Nhà trường - Bộ Tổng tham mưu Quân đội nhân dân Việt Nam, có trách nhiệm thực hiện Luật Giáo dục và Điều lệ công tác nhà trường quân đội.

Thực hiện dân chủ trực tiếp ở nhà trường quân đội là một hình thức của thực hiện dân chủ xã hội chủ nghĩa, được biểu hiện bằng những hoạt động trực tiếp của cán bộ, giảng viên, học viên, quân nhân chuyên nghiệp, hạ sĩ quan,

binh sĩ (quân nhân) trong thực hiện quyền dân chủ theo chức trách trên các lĩnh vực, nhiệm vụ theo quy định của pháp luật, điều lệnh quản lý bộ đội và quy định của nhà trường quân đội nhằm nâng cao chất lượng huấn luyện của đơn vị góp phần hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao.

Tổ chức và hoạt động của Hội đồng quân nhân trong Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay được thực hiện theo Thông tư số 165/2018/TT-BQP ngày 01/12/2018 của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng. Thông tư số 165/2018/TT-BQP quy định: “Hội đồng quân nhân là tổ chức đại diện cho quân nhân, công chức, công nhân quốc phòng, viên chức quốc phòng; được thành lập ở cơ quan, đơn vị; do đại hội quân nhân bầu ra để thực hiện phát huy dân chủ về quân sự - chuyên môn, chính trị, kinh tế - đời sống ở cơ quan, đơn vị”⁽¹⁾. Hội đồng quân nhân chịu sự lãnh đạo của cấp ủy, chỉ huy cùng cấp, hướng dẫn của cơ quan chính trị, nhằm thực hiện và phát

(*), (**) TS; Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

huy dân chủ về quân sự - chuyên môn, chính trị, kinh tế và đời sống. Nội dung thực hiện dân chủ trực tiếp ở nhà trường quân đội gồm:

Dân chủ về quân sự và chuyên môn: tất cả quân nhân đều được quán triệt nắm vững nhiệm vụ của cơ quan, đơn vị mình, kế hoạch giáo dục, đào tạo, nghiên cứu khoa học; mệnh lệnh huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu và chiến đấu, chủ trương, biện pháp lãnh đạo của cấp ủy các cấp, quyết tâm và kế hoạch tổ chức thực hiện của người chỉ huy; tham gia ý kiến xây dựng chương trình giảng dạy... Các nội dung chính về quân sự và chuyên môn bao gồm: nội dung, phương pháp, công tác điều hành, thanh tra, kiểm tra, đánh giá chất lượng giáo dục, đào tạo; triển khai nhiệm vụ nghiên cứu khoa học, triển khai và ứng dụng các sản phẩm khoa học; tham mưu, giúp cho thủ trưởng bộ và các cơ quan của Bộ Quốc phòng; xây dựng và thực hiện ý thức chấp hành kỷ luật, giữ gìn bí mật và thực hiện các nhiệm vụ của nhà trường, bảo đảm an toàn, duy trì, thực hiện chế độ nền nếp sinh hoạt theo quy định của quân đội, đơn vị...

Dân chủ về chính trị: là hình thức thực hiện quyền lực chính trị của quân nhân. Quân nhân của cơ quan, đơn vị được quán triệt và chấp hành chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; nhiệm vụ của Quân đội; nghị quyết của các cấp ủy đảng; chỉ thị, mệnh lệnh của cấp trên và nhiệm vụ chính trị của cơ quan, đơn vị. Theo yêu cầu của cấp ủy các cấp, Hội đồng quân nhân ở cơ quan, đơn vị nhà trường quân đội định kỳ tổ chức sinh hoạt để các quân nhân góp ý kiến về sự lãnh đạo của cấp ủy các cấp, công tác điều hành quản lý của người chỉ huy và phẩm chất đạo đức của cán bộ, đảng viên; tham gia bình xét khen thưởng và kỷ luật trong cơ quan, đơn vị; tham gia giám sát, phát hiện và báo cáo lên cấp có thẩm quyền những hành vi vi phạm pháp luật, kỷ luật quân đội, quy định của đơn vị, vi phạm quyền làm chủ của mọi quân nhân nếu có.

Dân chủ về kinh tế và đời sống: quân nhân có quyền được biết những quyền lợi, tiêu chuẩn; chế độ được hưởng theo quy định về đời sống vật chất, văn hóa tinh thần; các chế độ được hưởng trong giảng dạy, nghiên

cứu khoa học; các chính sách, chế độ khi ra quân, xuất ngũ, miễn nhiệm chức vụ, quyền lợi khi về nghỉ chế độ, chính sách. Khi có ý kiến chất vấn, chỉ huy cơ quan, đơn vị và người có trách nhiệm phải trả lời rõ ràng và giải quyết theo quyền hạn được giao. Một nội dung quan trọng trong dân chủ về kinh tế và đời sống là góp phần động viên, giáo dục quân nhân nêu cao ý thức giữ tốt, dùng bền, an toàn, tiết kiệm trong sử dụng, bảo quản vũ khí, trang bị, vật tư, tài sản và chấp hành các quy định vệ sinh phòng bệnh, nuôi quân khỏe trong cơ quan, đơn vị ở nhà trường.

Vai trò của Hội đồng quân nhân trong thực hiện dân chủ trực tiếp ở nhà trường quân đội hiện nay được thể hiện qua các hoạt động tuyên truyền, giáo dục cán bộ, chiến sĩ, quân nhân; tham mưu các kế hoạch, phương án thực hiện dân chủ; phối hợp với các tổ chức, lực lượng nhằm thực hiện tốt các hình thức dân chủ trực tiếp thông qua các nội dung dân chủ trên các lĩnh vực ở đơn vị, góp phần thực hiện thắng lợi nhiệm vụ giáo dục, đào tạo, nghiên cứu khoa học và các nhiệm vụ khác, hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao.

Để phát huy hơn nữa vai trò của Hội đồng quân nhân trong các nhà trường quân đội, cần thực hiện có hiệu quả một số nội dung cơ bản sau:

Một là, tuyên truyền, giáo dục quân nhân thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, điều lệnh, điều lệ của Quân đội và quy chế thực hiện dân chủ cơ sở ở nhà trường quân đội.

Hiện nay, cuộc đấu tranh tư tưởng, lý luận và thực tiễn thực hiện dân chủ đang tác động mạnh mẽ đến thực hiện dân chủ trực tiếp trong quân đội và hoạt động của Hội đồng quân nhân ở nhà trường quân đội. Do đó, Hội đồng quân nhân có vai trò quan trọng trong việc tuyên truyền chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; kỷ luật quân đội, nhất là điều lệnh, điều lệ của Quân đội trong công tác quản lý bộ đội. Những nội dung về quy chế thực hiện dân chủ ở cơ sở, phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa và dân chủ trực tiếp nói riêng phải phù hợp với tính chất đặc thù của hoạt động quân sự và môi trường sư phạm quân

sự. Đây là yêu cầu, là nhiệm vụ của Hội đồng quân nhân trong việc góp phần xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại. Thông qua tuyên truyền, giáo dục sẽ góp phần hoàn thiện, phát triển ý thức và năng lực làm chủ của các quân nhân, giải quyết hiệu quả các mối quan hệ giữa tổ chức và cá nhân, giữa cá nhân và tập thể, giữa cấp trên và cấp dưới; thực hiện công khai tranh luận, thảo luận, đối thoại, thông tin chính xác, kịp thời, khách quan nhằm đảm bảo thực hiện dân chủ về lĩnh vực kinh tế, dân chủ về chính trị, dân chủ trong quân sự và chuyên môn.

Hai là, trực tiếp chăm lo, bảo vệ quyền lợi và nghĩa vụ của quân nhân, góp phần xây dựng sự đoàn kết, thống nhất trong nhà trường quân đội.

Vai trò quan trọng của Hội đồng quân nhân trong thực hiện dân chủ trực tiếp ở nhà trường quân đội là quyền lợi và nghĩa vụ của các quân nhân được bảo đảm và thống nhất. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy: “Mọi người Việt Nam phải biết quyền lợi của mình, bổn phận của mình, phải có kiến thức mới để có thể tham gia vào công việc xây dựng nước nhà”⁽²⁾. Quyền dân chủ trực tiếp của quân nhân là phải làm việc, phải cống hiến và được thụ hưởng những thành quả lao động do mình tạo ra. Đây là vai trò mang tính đặc trưng thể hiện bản chất của dân chủ xã hội chủ nghĩa trong Quân đội. Tuy nhiên, trong thực tế không phải lúc nào quân nhân cũng nhận thức đầy đủ về mối quan hệ này, thậm chí có một bộ phận không nhỏ chỉ biết đòi hỏi quyền lợi cá nhân mà thiếu ý thức thực hiện nghĩa vụ của mình với tập thể, với Quân đội. Do đó, thông qua các hoạt động thực hiện dân chủ trực tiếp về chính trị, quân sự, chuyên môn, đời sống kinh tế sẽ giúp cho quân nhân nhận thức đúng về mối quan hệ hữu cơ giữa quyền lợi và nghĩa vụ của mình. Hội đồng quân nhân là tổ chức đại diện cho mọi quyền lợi của quân nhân, đồng thời cũng yêu cầu mỗi quân nhân phải thực hiện nghĩa vụ của mình đối với tập thể.

Nguồn: Internet

Hội đồng quân nhân ở nhà trường quân đội còn là nơi tập hợp các quân nhân phát huy quyền làm chủ, sáng kiến, trí tuệ của họ vào thực hiện có hiệu quả nhiệm vụ của cơ quan, đơn vị. Thực tiễn thời gian qua ở nhà trường quân đội là minh chứng cho thấy sức mạnh của Hội đồng quân nhân trong việc tạo lập, duy trì, củng cố và nâng cao sự đồng thuận, đoàn kết nhất trí trong tổ chức thực hiện nhiệm vụ chính trị của đơn vị. Nếu tổ chức chỉ huy của cơ quan, đơn vị thực hiện chức năng của mình thông qua mệnh lệnh và sự lãnh đạo của các cấp ủy đảng, bằng công tác tư tưởng, tổ chức, chính sách..., thì hoạt động của Hội đồng quân nhân thông qua phương pháp dân chủ để thực hiện dân chủ nói chung, dân chủ trực tiếp ở nhà trường quân đội nói riêng nhằm tổ chức, động viên các quân nhân thực hiện tốt nhiệm vụ của cơ quan, đơn vị.

Ba là, tham gia xây dựng các quy định, quy chế, góp ý xây dựng cho đội ngũ cán bộ, đảng viên và tổ chức ở nhà trường quân đội.

Hội đồng quân nhân phải xây dựng được các quy chế hoạt động, quy chế phối hợp trong xây dựng tổ chức chỉ huy. Thực hiện dân chủ trực tiếp thông qua Hội đồng quân nhân nhằm mục đích tổ chức, động viên mỗi quân nhân thực hiện có hiệu quả các nhiệm vụ, chức trách của mình. Hội đồng quân nhân được bí thư cấp ủy (chi bộ), người chỉ huy, chính ủy, chính trị viên ở cơ quan, đơn vị thông báo tình hình, nhiệm vụ chính trị,

chủ trương lãnh đạo, kế hoạch và biện pháp tổ chức thực hiện hàng tháng/quý/năm; phổ biến tình hình thời sự, chính sách, pháp luật, các chế độ, tiêu chuẩn và những quy định có liên quan đến quyền lợi, nghĩa vụ, trách nhiệm của quân nhân.

Các thành viên trong Hội đồng quân nhân có quyền và trách nhiệm phát biểu ý kiến thẳng thắn, khuyến khích tư duy độc lập, sáng tạo góp phần đề ra các chủ trương, biện pháp chủ yếu trong quá trình chuẩn bị ra quyết định và tổ chức thực hiện. Tham gia ý kiến vào việc thực hiện nhiệm vụ của cơ quan, đơn vị; giám sát, phản biện xã hội những vấn đề có liên quan đến tổ chức, hoạt động của Hội đồng quân nhân, quyền lợi, nghĩa vụ, trách nhiệm của quân nhân; tham gia góp ý, giám sát hoạt động của cấp ủy, người đứng đầu, cán bộ chủ chốt, cán bộ, đảng viên về việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống trong nhà trường, đơn vị.

Hội đồng quân nhân cần thường xuyên theo dõi, tiếp thu ý kiến thông qua đơn thư, phản ánh, kiến nghị, khiếu nại, tố cáo của quân nhân. Đồng thời, Hội đồng quân nhân tham gia giám sát góp phần xây dựng và thực hiện đúng chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, kỷ luật của Quân đội; kịp thời phát hiện những thiếu sót, khuyết điểm, yếu kém để kiến nghị sửa đổi, bổ sung các chính sách cho phù hợp; phát hiện, phổ biến những nhân tố mới, những mặt tích cực; phát huy quyền làm chủ của quân nhân.

Bốn là, Hội đồng quân nhân phát huy vai trò là lực lượng thường xuyên đấu tranh với các hoạt động chống phá của các thế lực thù địch, phản động; những biểu hiện sai trái, tiêu cực trong thực hiện dân chủ trực tiếp.

Hiện nay, các thế lực thù địch, phản động vẫn đang đẩy mạnh hoạt động chống phá nền dân chủ xã hội chủ nghĩa ở nước ta bằng các thủ đoạn rất tinh vi, xảo quyệt. Tình trạng xa rời nguyên tắc tập trung dân chủ đã và đang gây ra những hậu quả nghiêm trọng như: vai trò lãnh đạo của tổ chức đảng ở một số nơi thiếu sự thống nhất, mất đoàn kết nội bộ đã ảnh hưởng không nhỏ đến hiệu lực, hiệu quả lãnh đạo của Đảng, của tổ chức

đảng, làm xói mòn lòng tin của cán bộ, đảng viên và Nhân dân đối với Đảng, Nhà nước và chế độ xã hội chủ nghĩa.

Tình trạng “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” đã xảy ra ở một số quân nhân, với các biểu hiện như: có quân nhân sử dụng mạng xã hội bôi nhọ, làm giảm uy tín của các lãnh đạo, các cơ quan, đơn vị trong lực lượng vũ trang; một số sĩ quan cao cấp bị xử lý kỷ luật cả về Đảng và chính quyền, thậm chí bị truy cứu trách nhiệm hình sự do “lợi dụng chức vụ, quyền hạn trong khi thi hành công vụ”, “vi phạm chính sách, pháp luật của Nhà nước, kỷ luật Quân đội”, “vi phạm nguyên tắc tập trung dân chủ, quy chế làm việc”, hoặc “buông lỏng lãnh đạo, chỉ đạo, thiếu kiểm tra, giám sát, để xảy ra một số vi phạm, khuyết điểm trong thực hiện nhiệm vụ chính trị”... Do đó, với vai trò là tổ chức tập hợp và bảo vệ quyền lợi cho mọi quân nhân, Hội đồng quân nhân phải tham gia đấu tranh tích cực với những hoạt động chống phá của các thế lực thù địch, phản động; những biểu hiện sai trái, tiêu cực, qua đó góp phần khắc phục tình trạng dân chủ hình thức, dân chủ cực đoan, đồng thời phát huy những ưu điểm, thế mạnh của dân chủ trực tiếp ở các cơ quan, đơn vị nhà trường quân đội.

Phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa trong Quân đội và vai trò của Hội đồng quân nhân trong thực hiện dân chủ trực tiếp ở nhà trường quân đội hiện nay có ý nghĩa hết sức quan trọng, nhằm thực hiện tốt hoạt động tuyên truyền, giáo dục quân nhân thực hiện đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, điều lệnh, điều lệ, nhiệm vụ của Quân đội và quy chế thực hiện dân chủ ở cơ sở, góp phần xây dựng mối đoàn kết, thống nhất ở nhà trường quân đội, tạo nên sức mạnh chiến đấu, trực tiếp hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được Đảng, quân đội giao phó./.

Ghi chú:

(1) Bộ Quốc phòng, *Thông tư số 165/2018/TT-BQP ngày 01/12/2008 quy định về tổ chức và hoạt động của Hội đồng quân nhân trong Quân đội nhân dân Việt Nam.*

(2) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 2, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr. 36.